

Aino Kallas Seuran Uutiskirje 1/2012

19.1.2012

Hyvät Kallas Seuran jäsenet,

uusi vuosi on alkanut ja on aika tiedottaa Kallas seuran ajankohtaisista asioista.

Pidimme viime lokakuun lopulla vuosikokouksen ja seuran hallituksessa jatkavat Maarit Leskelä-Kärki (pj.), Hilikka Oksama-Valtonen (varapj.), Henna Haavisto (sihteeri), Kukku Melkas, Silja Vuorikuru, Riitta Markkula (varajäsen). Ohessa myös kokouksen pöytäkirja tiedoksi kaikille.

Kokouksessa suunniteltiin tulevaa toimintaa seuraavasti:

Keväällä 2012 yhteistyössä Turun kaupunginkirjaston kanssa NAiskirjailijoiden maaliskuu, jonka avaa Aino Kallas -aiheinen ilta 1.3.). Suunnittelijat ovat kirjaston tapahtumavastaava Taina Ratia, Ritva Hapuli ja Maarit Leskelä-Kärki. Tarkempi ohjelma lähetetään helmikuussa, mutta alustavasti tiedoksi päivät ja kirjailijat:

1.3. Aino Kallas (esiintyjinä Kukku Melkas ja Erja Noroviita)

8.3. L. Onerva (Viola Parenté-Capkova, tekstien luentaa)

15.3. Maria Jotuni (Riikka Rossi, yhteistyössä Maria Jotuni-seura)

22.3. Eeva-Liisa Manner (Marja-Liisa Tuurna, Mannerin runojen lausuntaa Iiro Kajas)

29.3. Mirkka Rekola (Katja Seutu, runolausuntaa)

Tapahtumat ovat siis torstai-iltaisina klo 18-20 Turun kaupunginkirjaston Studio-tilassa.

Syksyllä suunnitellaan Kallaksen kuolinpäivän tienoille 9.11. erityistä susi-iltaa. Mukana tutkijoita ja kirjailijoita, esim. Sami Lyytinen, Leena Vilkkä, Saira Susiluoto, Erja Noroviita sekä seuran Kallas-tuntijoita. Tähän tapahtumaan on haettu kulttuurirahaston apurahaa, joka selviää helmikuussa. Ensisijaisesti Helsinkiin (Rikhardinkadun kirjasto?). Myöhemmin tapahtuma voitaisiin myös järjestää muualla, Turussa, ehkä osin toisin esiintyjin.

Lisäksi on luvassa perinteinen Kallas-kävely hänen syntymäpäivänään 2.8. Pirkko-Liisa Rauhalan kanssa on suunniteltu kesäretkeä Kuorsalon saareen. Tästä tiedotetaan lisää, ohessa myös Pirkko-Liisan hieno teksti Kuorsalon liittymisestä Kallaksen elämään.

Lisäksi järjestetään 2-3 kokousta. ja pyritään osallistumaan Turun kirjamessuille ja mahdollisesti myös Helsingin kirjamessuille (yhdessä Nimikoitten kanssa.)

Yhteistyö Nimikoitten kanssa jatkuu, samoin Turun Tuglas-seuran kanssa (tiedotus, yhteiset retket ja muu mahdollinen ohjelma).

Kallas Seura on Suomen Kirjailijanimikkoseurojen jäsen ja seuran kotisivut toimivat Nimikoitten alla. Näitä sivuja on uudistettu pitkin syksyä, ja sivujen osoite on vaihtunut:

<http://nimikkoseurat.yhdistysavain.fi/nimikkoseurat/aino-kallas/>

Vierailkaa sivuilla, ja mahdollisia uudistusideoitakin otetaan vastaan!

Tämä uutiskirje -formaatti tarjoaa mahdollisuuden myös jäsenille kirjoittaa Kallas-harrastuksestaan Vinjetti-osastossa. Voit rohkeasti tarjota aihetta Maaritille,

kaikenlaiset tekstit ovat tervetulleita. Uutiskirje julkaistaan sähköpostin lisäksi Kallas seuran kotisivuilla!

Seuran hallitus ja yhteystiedot

Seuran puheenjohtaja:
Maarit Leskelä-Kärki
maarit.leskela@utu.fi

050-5344627

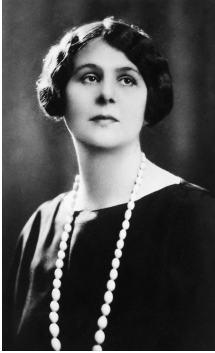
Varapuheenjohtaja:
Hiikka Oksama-Valtonen
hiikka.oksama-valtonen@turku.fi

sihteeri:
Henna Haavisto
henna.haavisto@utu.fi

Muut jäsenet:
Kukku Melkas
Silja Vuorikuru

HUOM: Seuran jäsenmaksun vuodelle 2012 (15 e kaikki jäsenet) voit maksaa seuran tilille 430918-2152328

Jäseneksi voit liittyä nettisivuilla tai ottamalla yhteyttä seuran puheenjohtajaan suoraan.

Vinjetti

Pirkko-Liisa Rauhala:

Kaarle Krohn, Oskar Kallas ja Aino Krohn Kuorsalossa

Aino Krohn (1878 – 1956) ja Oskar Kallas (1868 – 1946) salakihlautuivat viikon mittaisen tuttavuuden jälkeen 22.8.1899 Kuorsalon saarella, joka sijaitsee entisessä Vehkalahden kunnassa, nykyisessä Haminassa. Kuorsalon paikallishistoriassa parin kohtaamista pidetään tärkeänä ja esittelemisen arvoisena tapahtumana (esim. Korjus 1988, 60 – 65; Knapas 1984, 98). 1900-luvun alkupuolen useina kesinä saarella ovat työskennelleet Magnus Enckell, Verner Thomé ja mahdollisesti myös Enckellin taiteilijatoveri Hugo Simberg . Enckellin sisaren Helmi Enckellin rakennuttamasta Villa Mäntylästä muodostui kesäinen taiteilijaresidenssi. (Korjus 1991.) Kansanvalistustyön näkökulmasta Kuorsalon kulttuurihistorian kuuluisiin henkilöihin lukeutuvat niin ikään Kaarle Krohn (1863 – 1933) ja Oskar Kallas.

Kuorsalon saari

Kuorsalo sijaitsee itäisellä Suomenlahdella, ilmaitse 18 kilometrin päässä Haminan kaupungista. Saari on 4 km pitkä ja 2 km leveä, metsäinen ja maastoltaan jyrkkä, rannoiltaan hiekkainen ja kalliainen muodostelma. Saarella on sisäjärvi ja suoalue. Saarta kuvaillaan jylhältä luonnoltaan kauniiksi ja maisemiltaan kiinnostavaksi. (<http://www.kuorsalo.fi>) Arkeologisten havaintojen mukaan saarella on ensimmäisen asutuksen merkkejä jo pronssikaudelta. Paleobotaanisten tutkimusten perusteella on voitu osoittaa, että Kuorsalossa harjoitettiin viljanviljelystä viimeistään 1200-luvulla.

Historiallisissa lähteissä saari mainitaan satamapaikkana (Korusala) ensimmäisen kerran vuonna 1387. Saaren asukkaista, karjasta ja maanviljelyksestä sekä kalastuksesta 1600- ja 1700-luvuilla on dokumentoitua tietoa Kymenkartanon läänin vanhimmassa henkikirjassa eli myllytulli-, karja- ja kylvöluettelossa (Qwarntols, boskaps och Vthsäde Längd 1638), manttaaliluettelossa (vuodelta 1642), rippikirjoissa, kirkonkirjoissa, (kala)veroluetteloissa ja kauppakirjoissa. (Korjus 1988; Korhonen 1981.) Kalastus, laivaliikenne ja kauppa ovat olleet saaren merkittäviä elinkeinoja, ja luotsiasema sinne perustettiin 1600-luvun loppupuolella. Kuorsalostakin on käyty monien itäisen Suomenlahden paikkakuntien tapaan pohjoisvirolaisten kanssa ns. seprakauppaa, jossa Suomesta Viroon on toimitettu pääasiassa suolasilakkaa ja sieltä saatu vastakauppana ruista ja juureksia. Seprakaupan arvellaan kestäneen vuosisatojen ajan, mutta vilkkainta ja monipuolisinta se on ollut 1800-luvulla, minkä jälkeen kauppa vähitellen hiipui.

Kuorsalon kukoistuskaudeksi näyttää muodostuneen 1800-luku ja 1900-luvun varhaisin alku, ja lähteistä on pääteltävissä, että saaren vilkastunut elinkeino- ja kulttuurielämä oli pitkän historian lisäksi kytköksissä niin Pietarin kaupungin rakentamiseen kuin suomalaisuus-liikkeeseenkin. Kuorsalon asukasluku oli suurimmillaan 1800 – 1900 -lukujen taitteessa, jolloin saarella oli 55 taloa ja noin 200 asukasta. Siellä toimi myös luotsiasema vakituisine henkilökuntineen sekä vuonna 1895 aloittanut kansakoulu, jonka toiminta päättyi 1959. Posti alkoi kulkea saarelle vuonna 1900. Kuorsalo on luetteloitu Museoviraston valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen RKY-luetteloon (<http://www.rky.fi>). Saaren arvokkaiiin rakennuksiin kuuluu mm. kapteeni Siparin empiretyylinen puinen päärakennus 1800-luvun lopulta. Kaarle Krohn, Oskar Kallas ja Aino Krohn ovat yöpyneet talossa.

Saarella sijaitsee Suomen vanhimpiin hautausmaihin lukeutuva Kuorsalon-Tammion jakokunnan omistama hautausmaa, josta jakokunnan alueen asukkaat yhä edelleen saavat ilmaisen hautapaikan. Kuorsalooa tutkineen TM, FM Marjatta Astrénin mukaan hautausmaa edellyttäisi parannustöitä, joiden myötä hautausmaalla voisi olla myös tulevaisuutta, varsinkin kun uurnahautaus on yleistynyt (<http://www.kuorsalo.fi> [kohdassa hautausmaa]). Hautausmaalla ei ole suoritettu arkeologisia tutkimuksia, minkä vuoksi sen tarkkaa perustamisaikaa ei tiedetä. Vuoden 1775 kartassa se on merkitty ruotsalaiseksi sotilashautausmaaksi, mutta se on ollut käytössä paljon aikaisemmin; kalmistoa kuvaillaan kauniiksi ja tunnelmalliseksi (Korjus 1988, 45 – 46).

Kaarle Krohn vaikuttajana Kuorsalossa

Kaarle Krohn oli vuonna 1888 avioitunut Helena Cleven (1864 – 1945) kanssa, jonka vanhemmilla oli Vehkalahdella käytössään vuonna 1836 rakennettu Vilniemen kartano (Knapas 1984, 104). Kaarle Krohn rakennutti sen läheisyyteen Suviranta-nimisen huvilan 1800 – 1900 -lukujen taitteessa, ja Marja Terttu Knapaksen (mt., 104) tietojen mukaan se on edelleen olemassa. Kaarle Krohn tunnettiin paitsi tiedemiehenä ja professorina, myös suomalaisuusvaikuttajana, ja Irja-Leena Evijärvi (1963) mainitsee kirjoittamassaan elämäkerrassa: "Nuo [Vehkalahden] seudut saivat eniten nauttia valveutuneen professorin kansanrakkaudesta" (mt., 92). Kaarle Krohnin vaikuttamistoiminta ilmeni mitä erilaisimpina aktiviteetteina: hän keräsi alueelta satuja, vei tiedemiesvieraitaan tutustumaan seudun elämään, piti kylien kesäisissä kansanjuhlissa juhlapuheita, "järjesti pojille kilpailuja ja tarjosi limonaattia" (mt., 92). Toimintansa vuoksi Krohn joutui santarmien tarkkailuun, ja kun puheiden pitäminen toisinaan jopa kiellettiin, Krohn pitikin puheen sijasta "alustuksen".

Kaarle Krohn toimi juhlapuhujana Kuorsalon kesäjuhlilla heinäkuussa 1897 ja elokuussa 1899. Juhlilla kerättiin rahaa kansakoulua ja kyläkirjastoa varten. Vuonna 1899 toisena juhlapuhujana esiintyi Krohnin lisäksi Kuorsalossa oleskeleva "asessori Kallas Virosta", joka kertoi viroksi hauskan jutun ketusta ja karhusta (Korjus 1988, 60 [sanomalehti Haminan Kuulumiset 8.8.1899]). Juhlat olivat keränneet runsaasti väkeä Haminasta ja lähiseudulta, ja tuotto ohjattiin kyläkirjaston hankintoihin. Kuorsalon kyläkirjaston perustamisesta oli päätetty jo 1891, mutta vasta vuonna 1899 päästiin tekemään merkittäviä hankintoja ja aloittamaan lainaustoiminta. Marjatta Astrén (1994) on pro gradu -tutkielmassaan esitellyt Kuorsalon kirjaston kokoelmaa, ja hän toteaa sen tasokkaaksi. Korkeatasoisuuden perusteluksi hän esittää Kansanvalistusseuran 22.8.1899 päiväämän laskun 103:sta kirjasta, jotka kirjastolle oli hankkinut Kaarle Krohn. Laskun takana on Kaarle Krohnin käsin kirjoittama viesti kirjaston rahastonhoitajana toimineelle kapteeni Mooses Siparille: "K. [Kunnioitettu] Herra Kapteeni! Tässä lähetän kuitatun laskuni kaikista ostamistani kirjoista. Sydämelliset terveiset Kapteenin Rouvalle sekä kaikille Kuorsalolaisille. Suurimmalla kunnioituksella Kaarle Krohn." (Astrén 1994; Kaarle Krohnin kirjoittama viesti nähtävissä internet-osoitteessa http://www.kuorsalo.fi/Tekstit/Kuorsalon_kylakirjastosta.pdf.) Sittenmin Kuorsalon kirjaston kokoelma on siirtynyt Marjatta Astrénin tilapäisestä hallinnasta Vehkalahden, nykyisen Haminan kirjastoon.

Oskar Kallas Kuorsalossa

Oskar Kallas oli käynyt ensimmäisen kerran Suomessa vuonna 1889, ja päiväkirjaansa hän on merkinnyt Suomen tehneen häneen myönteisen vaikutuksen hyvien koulujen, puhtaiden kaupunkien

ja suurenmoisten museoiden ansiosta (Pino 1998, 22). Seuraavalla vierailulla vuonna 1892 maisteri Oskar Kallas oli tehnyt laajan kiertomatkan Suomessa käyden mm. Turussa, Lahdessa, Heinolassa, Mikkelissä ja Punkaharjulla matkaoppaanaan Ilmari Krohn (mt., 31). Vielä samana vuonna Oskar Kallas tuli syksyllä uudestaan Suomeen pyrkiäkseen Helsingin Keisarilliseen Aleksanterin yliopistoon jatko-opiskelijaksi, ja hän mainitsee matkan aikana yhdeksi uusista tuttavistaan tulleen Kaarle Krohnin. Tuolloin hän tapasi ohimennen myös 14-vuotiaan Aino Krohnin. Keväällä 1893 Oskar Kallas kuunteli Eemil Setälän suomen kielen ja Kaarle Krohnin kansanrunouden luentoja. Kallas sai Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralta apurahan, jonka turvin hän matkusti Vitebskin virolaiseen siirtokuntaan keräämään kansanperinnettä. 1890-luvun alkupuolella Kallas toimi koulunopettajana Narvassa ja vuosina 1895 - 1903 Pietarissa K. May:n lukiossa, missä hän opetti pääasiassa saksaa, mutta myös latinaa ja kreikkaa (mt.).

Vuonna 1896 pääsiäisen aikaan Oskar Kallas oleskeli Suomessa Kaarle Krohnin luona. Tuolloin he yhdessä tekivät päätöksen väitöskirjan aiheesta (Wiederholungslieder im Estnischen). Kaarle Krohn ohjasi rivakasti Kallasta läpikäymään Hurtin, Eisenin ja Veskin kokoamia virolaisia runoja sekä suomalaisten kokoamia inkeriläisten runoja. Kaarle myös järjesti työskentelyolosuhteita Oskarille, joka kesällä 1896 vietti kuusi viikkoa Kuorsalossa. (Pino 1998, 47 – 49.) Kortteeri sijaitsi kapteenin talossa, jossa Kaarlenkin oli tapana yöpyä. Väitöskirjasavotta jatkui Kuorsalossa kesällä 1897, jolloin Oskar viipyi siellä jälleen kuusi viikkoa. Hän kirjoitti saaresta sukulaisilleen kärsivänsä väsymyksestä ja loman puutteesta sekä arvioi, että työhön menisi ehkä vielä kaksi vuotta. Oskar koki olevansa kolmen tulen, Postimees-lehden, koulun ja väitöskirjan, välissä. (Mt., 50.). Väitöskirja valmistui lopulta vuonna 1901, ja väitöstilaisuus pidettiin samana päivänä (28.5.1901), kun Aino synnytti pariskunnan ensimmäisen lapsen, Virven.

Aino Krohn ja Oskar Kallas Kuorsalossa 1899

Jaakko Korjus (1988, 60 – 65) esittelee Kuorsalon historiikki-teoksessaan seikkaperäisesti Aino Krohnin ja Oskar Kallaksen kohtaamista Kuorsalossa elokuussa 1899. Tapahtumaa esittelevät myös Veera Pino (1998, 52 – 54) ja Sirje Olesk 1998, 246, 248). Aino Kallaksen päiväkirja ja kirjeet kesältä ja syksyiltä 1899 sisältävät paljon kuvailua Kuorsalon kesäisestä kohtaamisesta. Myöhemmin hän palaa vain harvoin kohtaamisen yksityiskohtiin, ja havaintojeni mukaan viimeinen merkintä Kuorsalosta Aino Kallaksen julkaistuissa aineistoissa on päivätty 22.8.1950: "Kuorsalon aamu 51 vuotta takaperin. Kihlusaamuni." (Kallas 1957, 52.)

Aino Krohnin elämä ja päiväkirjakin vuodelta 1899 jakautuu kolmeen osaan: alkuvuoden hän vietti Keski-Euroopasta, mistä hän palasi Helsinkiin toukokuun puolivälissä, tapasi viimeisen kerran Herman Stenbergin ja totesi rakkautensa loppuneeksi ja itsensä vapaaksi. (29.5.1899; Kallas 1952, 128 – 185.) Kesä-heinäkuussa Aino kirjoitti novellikokoelmaansa Lopen Syrjässä, ja päiväkirjassa 21.7.1899 (mt., 185 – 188) hän mainitsee sen nimeksi tulevan ”Kuloo ja kevättä” sekä kuvailee lyhyesti siihen tulevat seitsemän novellettia. Elokuun 1899 hän sekä kokee että kuvailee dramaattiseksi elämänsä käänteeksi, mikä siitä jälkikatsannossa tulikin. Vaikka päiväkirjan tyyliä voi pitää hiukan naiivina ja liioittelevana, on toisaalta ihmeteltävä sitä intuitiivista, jopa ankaraa näkökykyä, jolla Aino Krohn tunnemyrskyn keskellä aprikoi tulevaisuuttaan.

Elokuun 2. päivänä 1899 Aino Krohn täytti 21 vuotta, ja kyseisenä päivänä hän kirjoitti pitkähkön päiväkirjamerkinnän. Hän totesi jättäneensä taakseen niin Hermanin (Stenberg) kuin Inhankin (Into Inha): ”Käännän tänä kesänä lehteä elämäni kirjassa, minun nuorena tyttönä oloni päättyy, ja elämäni taiteilijattarena alkaa. (- - -) Kenties voin saada aikaan muutakin, olla jotain muutakin maailmassa, mutta ennen kaikkea olen kuitenkin taiteilija.” (Kallas 1952, 189; kursivointi alkup.) Samassa merkinnässä hän toteaa lähtevänsä parin päivän päästä Vilniemeen. Sinne saavuttuaan hän tapasi Oskarin, joka oli auttamassa venettä rantaan. Muistelmissaan 45 vuotta myöhemmin, Oskarin kuoleman jälkeen, Aino Kallas (1946, 8; kursivointi alkup.) kuvailee ensikohtaamista Vilniemen rannassa: ”- - - kohtalon hetki oli lyönyt. Niin oli se molemminpuolinen coup de foudre – rakkautta ensi silmäyksellä. Viisaat ja järkevät pitävät sitä mahdottomuutena, ja olkoon se heille suotu. Meille harvoille tyhmille ja yksinkertaisille jääköön sen korkea riemu.”

Rakastumisen ja molemminpuolisten rakkaudentunnustusten ja tulevaisuuden lupauksen päivät Kuorsalossa vietettiin 19.8.1899 – 22.8.1899, ja niiden päätteeksi Aino ja Oskar salakihlautuivat; kihlaus julkistettiin myöhemmin saman vuoden marraskuussa Helsingissä. Päiväkirjaansa Aino tallensi Kuorsalon päivien tuntemuksiaan, ensihavaintojaan Oskarin olemuksesta, heidän keskinäisiä keskustelujaan (Kallas 1952, 193 – 206). Oskarin voimakas ja kookas fyysinen olemus teki Ainoon suuren vaikutuksen, samoin Oskarin silmät ja katse. Aino pisti merkille Oskarin oppineisuuden, sujuvan suomen kielen taidon sekä kirjasi Oskarin hallitsevan yhdeksää kieltä, niistä viroa ja saksaa äidinkielenään. Vaikutelmaksi muodostuu, että Aino ja Oskar käyttivät Kuorsalon keskusteluissa useita kieliä, mm. ranskaa flirttaillessaan. Oskarilla oli mukanaan Anna Haavan runoja, joita hän pyysi Ainoa lukemaan, ja myöhemmin syksyllä Aino suomensi nelisenkymmentä Haavan runoa, joista parikymmentä julkaistiin myöhemmin.

Kuorsalon parin päivän huipentumakohdaksi Aino kohottaa päiväkirjassaan Oskarilta saamansa saksaksi kirjoitetun kirjeen, jossa Oskar vuodattaa rakkautensa Ainoa kohtaan sekä esittää kosinnan. Aino on suomentanut Oskarin kirjeen päiväkirjaansa (Kallas 1952, 197 – 201). Kirje aiheutti Ainolle unettoman yön. Seuraavana päivänä hän ei kuitenkaan tuntenut mitään väsymystä, vaan suudelmien pyörteissä kävi Oskarin kanssa lemmekästä keskustelua, jota hän on tallentanut päiväkirjaansa dialogi-muodossa (mt., 201 – 204). Keskustelun kuvauksessa on taustana, suorastaan tekstuurina Kuorsalon luonto: kimalteleva meri, (punaiset) kalliot, kanervia kukkiva maa, rakastavaiset piilottava metsä lampineen. Muistelmissaan 45 vuotta myöhemmin Aino Kallas (1946, 8 – 9) kirjoittaa: "Koko saari näytti palavan kanervakukkien liekeissä." Kolme päivää Kuorsalossa merkitsivät alkua elinikäiselle sitoutumiselle: "Ja niin olin mennyt kihloihin, sitonut itseni mieheen, jonka olin tuntenut vain kolme päivää." (Aino Krohn päiväkirjassaan 24.8.1899; Kallas 1952, 204.)

Kuorsalon jälkeen

Syksyllä 1899 Aino Krohn kirjoitti tuolloin Unkarissa olleelle ystävälleen Ilona Jalavalle useita kirjeitä, joissa hän seikkaperäisesti kuvaili Kuorsalon päivien tapahtumia (Kallas 1959, 158 – 175). Hän luonnehtii rakkautta Oskarin kanssa: "- - - se on kesän lämmintä täyttä tunnetta, joka antaa samalla kun lupaa. Se ei ole lyriikkaa, se on draamaa." (Aino Krohn Ilona Jalavalle 17.9.1899; Kallas 1959, 161.) Päiväkirjan ja kirjeiden mukaan Oskar vieraili syksyllä 1899 kahdesti Helsingissä, ja jälkimmäisellä käynnillä marraskuussa kihlaus julkistettiin: "Kihlauspäiväni. Vieraita aamupäivällä ja illalla, kukkia ja onnentoivotuksia. Minulla yllä valkoinen silkkiröijy ja kieloja hiuksissa. Kaunis päivä, vaikka väsyttävä." (3.11.1899; Kallas 1952, 208.) Kihlajaispäivälliset pidettiin parin päivän päästä Godenhjelmeillä. Aino ja Oskar kävivät valokuvaamossa ja taidenäyttelyssä, ja Ainon päiväkirjan mukaan he jättivät jäähyväiset ilman kyyneliä, onni sydämessä.

Talvi 1899 – 1900 merkitsi Ainolle valmistautumista avioliittoon virolaisen miehen kanssa. Päiväkirjasta ilmenee, että hän luki mm. Laura Marholmin tekstejä (Kallas 1952, 220). Päiväkirjasta huokuu onnen ja odotuksen tunteita, ja Aino ilmaisee olevansa ylpeä neitsyydestään (15.2.1900; Kallas 1952, 213.) Oleskellessaan sisarensa Helmin luona Kallioniemessä helmikuussa 1900 Aino saa kuulla kunniansa tämän mieheltä Emil Setälältä, joka syyttää Ainoa kansallisuutensa hylänneeksi ja kuolevan kansan, virolaisten, joukkoon liittymisestä, mikä tarkoitti Setälän mukaan sitä että Ainon lapsista tulisi venäläisiä. Setälän mielestä virolaista sivistystä ei ole olemassa, vaan virolaiset ovat vain talonpoikia ja käsityöläisiä. Setälän ilmeisen kiivastunut puheenvuoro on tullut kirjatuksi

Ainon päiväkirjaan suorina sitaatteina. Setälä ilmaisi, ettei hän myöskään tule vihkiäisiin, jotka pidetään saksaksi. (10.2.1900; Kallas 1952, 212 – 213.)

Oskar Kallas vieraili kevättälvella 1900 Helsingissä ja teki tutkimustaan Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistossa. Kesällä 1900 ennen häitään Aino ja Oskar oleskelivat Lopen Syrjässä, nauttivat sen luonnosta ja lukivat yhdessä mm. Tolstoin ”Perheonnea” (Kallas 1952, 233). Päiväkirjassa Aino pohti runsaasti ja kiihkeästi suhdettaan Oskariin, omia tunnetilojaan ja tulevaisuuttaan. Kesällä 1900 hän muistelee edellisen kesän Kuorsalon päiviä kuin ilmestystä, ”luomisen hetkeä”, ja hän toteaa Kuorsalon muodostuneen hänelle kuin pyhäksi maaksi (3.9.1900; Kallas 1952, 226 – 227.) Aino Krohn ja Oskar Kallas vihittiin Helsingin saksalaisessa kirkossa 6.8.1900. Ainon saattoi alttarille setä Godenhjelm, ja Oskar tuli Ainoa vastaan ”aivan niin kuin kerran Kuorsalon kalliorinteellä” (Aino Krohn päiväkirjaansa 11.8.1900; Kallas 1952, 240.) Rudolf Kallas piti vironkielisen puheen ja sen jälkeen Walter Lampén vihki parin. Häjäjuhla pidettiin Alppilan ravintolassa, ja Veera Pino (1998, 54 – 55) mainitsee juhlaa vietetyn alkoholittomasti; Oskar oli tunnetusti raittiusmies. Juhlassa puhuivat mm. Rudolf Kallas ja Jaan Tönnisson, molemmat saksaksi. Oskarin virolaiset sukulaiset ja ystävät toivottivat Ainon tervetulleeksi Viroon: ”Willkommen!” (Mt., 55.)

Kaksi vuotta myöhemmin Aino Kallas muistelee päiväkirjassaan (12.8.1902; Kallas 1952, 287) hurmioituneesti ensikohtaamistaan Oskarin kanssa Kuorsalossa, päällään ollutta valkoista puseroa, sinistä nauhakaulusta ja pariisilaista olkihattua. Päiväkirjamerkintä päättyy arvoitukselliseksi tulkittavaan lakonisuuteen ja kolmeen pisteeseen: ”Ja nyt olen ollut hänen vaimonsa kaksi vuotta ja minulla on kohta kaksi lasta...”

Lähteet ja kirjallisuus

Astrén, Marjatta (1994): Kuorsalolaisten maailmankuva: uskontoantropologinen tutkimus. Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto, teologinen tiedekunta. (Julkaisematon)

Evijärvi, Irja-Leena (1963): Kaarle Krohn. Elämä ja toiminta. Suomi 110: 2. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Itäisen Suomenlahden saariston hylkeenpyynnistä, kalastuksesta ja seprakaupasta. Kotka: Kymenlaakson maakuntamuseo. (Näyttelyluettelo, ilman painovuotta.)

Kallas, Aino (1945): Kanssavaeltajia ja ohikulkijoita. Helsinki: Otava.

Kallas, Aino (1952): Päiväkirja vuosilta 1897 – 1906. Helsinki: Otava.

- Kallas, Aino (1957): Vaeltava vieraskirja vuosilta 1946 – 1956. Helsinki: Otava.
- Kallas, Aino (1959): Elämäntoveri. Painoon toimittanut Annikki Setälä. Helsinki: Otava 1959.
- Knapas, Marja Terttu (1984): Kymenlaakson kulttuurihistorialliset kohteet. Kymenlaakson seutukaavaliiton julkaisuja A:20. Kotka: Kymenlaakson Maakuntaliitto r.y. & Kymenlaakson maakuntamuseo & Kymenlaakson seutukaavaliitto.
- Korhonen, Martti (1981): Vehkalahden pitäjän historia II. Yhteiskunnallisesta kehityksestä 1600-luvulla sekä maakirjatalojen synty. Hamina: Vehkalahden kunta.
- Korjus, Jaakko (1988): Kuorsalo vanhaan aikaan. Vehkalahden kylät 2: Kuorsalo. Turenki: Vehkalahden kunta.
- Korjus, Jaakko (1991): Kuorsalon Villa Mäntylän taiteilijat. Vehkalahden kotiseutututkimuksia. Turenki: Vehkalahden kunta.
- Olesk, Sirje (1998): Aino ja Oskari lugu. Aino Kallase päevikute, mälestuste ja ilukirjanduslike teoste põhjal. Teoksessa: Oskar Kallas. Artikleid Oskar Kallase elust ja tööst. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, 245 – 262.
- Pino, Veera (1998): O. Kallase noorusaeg ja õpingud. Teoksessa: Oskar Kallas. Artikleid Oskar Kallase elust ja tööst. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, 13 – 66.